

Рубрика «От диктанта до диктанта»
Хантыйский язык. Ваховский диалект

Диктант 1

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Вели лăхэлтэ ҕу

1) Мä эт...м – вели п...хтэ ҕу 2) Лө... ньәңи...ыялина эмт...р ка...әңнә
вели пө...мин вэлвэл. 3) Җотә...нә вели... ворон...па л...тэ йәлил...вэлт. 4)
Лөх воронтнә ли...элт ҕ...ч, ул, п...м, әхс...л

5) Лөңән көй...инә велит чә...э лил...тэ. 6) Көйңи... йәт...нә ник ...мтәр
қанҗа в...хэлвэлт. 7) Ньәңиҗыялит ...әчоҳ әрки пөрҗы верв...лт. 8) Йөх...н
мерә велит пөрҗ... канәңнә әл...вэлт

9) Әтим йәм... велит лăх...лвэл.

Диктант 1

Вели лăхэлтэ ҕу

1) Мä әтим – вели пөхтэ ҕу. 2) Лөх ньәңиҗыялина эмтәр канәңнә вели
пөхмин вэлвэл. 3) Җотәлнә велит воронтпа литэ йәлиләвэлт. 4) Лөх воронтнә
ливэлт җач, ул, пам, әхсәл.

5) Лөңән көйңинә велит чәкә лиләтэ. 6) Көйңиҳ йәтәнә, ник эмтәр қанҗа
выхэлвэлт. 7) Ньәңиҗыялит җәчоҳ әрки пөрҗы вервэлт. 8) Йөхән мерә велит
пөрҗы канәңнә әлавэлт.

9) Әтим йәмә велит лăхәлвэл.

Диктант 1

Перевод

Оленевод

1) Мой старший брат – оленевод. 2) Он живет со своими детьми у озера, разводит оленей. 3) Олени уходят днем в лес, чтобы поесть. 4) В лесу они едят: ягель (белый боровой мох), ягоду, траву, грибы.

5) Летом оленей очень кусают комары. 6) Когда появляется много комаров, (олени) спускаются к берегу озера. 7) Дети разводят много дымокура, для этого используют мох. 8) Ночью олени спят возле дымокура.

9) Мой старший брат хорошо стережет оленей.

Диктант 2

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Әлҗә сарт

1) Әйл...нә мә өкөм вәлм...мнә, кәск...н тәлилтә ...әнхәләм пәни ...лҗә сарт велхәл...м 2) Тю са...нә мән җать ...л җәмлахт...хал. 3) Тю п...рнә мән...ә йоҳ т...мы тәхынә, әйнәм й...х ньәлә...алт. 4) Мән пырәв...лт: Мөхә сә...ыт нөңән н...х вәхә...и». 5) Мә лә...ә тю көл а...ләм «Мәннә пе...кәннә ухә...тоқә йөхәхәси». 6) Тю сарт мәнән к...ппә көхәртил...әли

Диктант 2

Әлҗә сарт

1) Әйләнә мә өкөм вәлмамнә, кәскән тәлилтә мәнхәләм пәни әлҗә сарт велхәләм. 2) Тю сарнә мән җать ыл җәмлахтәхал. 3) Тю пырнә мәннә йоҳ тумы тәхынә, әйнәм йах ньәләқалт. 4) Мән пырәвәлт: «Мөхә сәхыт нөңән нух вәхәли». 5) Мә ләхә тю көл атләм: «Мәннә печкәннә ухәлтоқә йөхәхәси». 6) Тю сарт мәнән киппә көхәртилхәли.

Диктант № 2

Перевод

Большая щука

Однажды в детстве пошел удочку закидывать и поймал большую щуку. Эта щука меня чуть не перевернула. После, когда я привез домой, все обрадовались. Меня спрашивают: «Как тебе её удалось вытащить» Я им так отвечаю: «Я ей в голову из ружья выстрелил» Эту щуку мы два раза варили.

Диктант 3

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Сэвсэ ики пәни Äлвэ

1) Сэвсэ ики пәни Äлвэ эй...х вөлх...н. 2) Эйләнэ қу...а кән'чилтә мә...хән. 3) Йоҳ йөми...әт, қул көх...рхән ...әни Сэвсэ икинә войә... сарт поҳәл'т лөхтилә в...йәли. 4) Сэвсэ ики м...нәм пырнә Äлвәнә Сэвсэ ...ки сарт поҳәл'т нуҳ лих...ли пәни лөхтил ос ыл ...оңахән.

5) Сэвсэ ики йоҳ ләңа...алаты, сарт поҳл'әллә к...ч қанәмтәтә, сарт поҳәл'т әнтим кийәт...т. 6) Сэвсэ ики Äлвэйә кәнчилкәт...хән пәни кистә қ...т охтына. 7) Äлвэ в...йәң сарт поҳә лив...әләти, поҳл'әл кәчә... йәхәхән. 8) Сэвсэ икинә к...рлөх арымтәсы пәни ыл т...лсәтә. 9) Äлвэ төхы п...тмәләти, нир вейхәл тәләл пәрә п...нтә пәни нөрәхтәх...н. 10) Сэвсэ ик...нә нюхләжәты. 11) Äлвэ йуҳа нуҳ қ...нтахән. 12) Йоҳа қунтахән пәни Сэвсэ ики т...ләл лиңкилтә.

13) Сэвсэ ики йоҳпа нөр...хтәхән. 14) Йоҳән әллә л...йәм лөхытә пәни Äлвэйәпә мән...хән. 15) Төх мәнмәл...ә, Äлвэ қөта т...т амәсвәл. 16) Сэвсэ икинә тю й...х ләйәмнә йоҳым...тә.

17) Äлвэ лөхә тю көл ат...әл: «Тәх лөхә, –мәттә, – мә т...мынт сәрняң в...х нал кәссәм». 18) Сэвсэ ики төл ну... лөхәтәхән, Äлвәнә төләл п...рә сәмты чучмы. 19) Сэвсэ ики семхән тәләл п...рнә ләңасахән. 20) Сэвсэ ики л...ймәл силә рәкәтәстә пәни с...мхәл төхы нисәтәк...стә. 21) Тютоҳ Äлвэ ыл л...кәс

пәни нөрәхтәс. 22) Сәвсә ики ам...смал тәхыйа төхпә җыть...с. 23) Вер әйнам пә...час.

Диктант 3

Сәвсә ики пәни Әлвә

1) Сәвсә ики пәни Әлвә әйәх вәлхән. 2) Әйләнә җула кән'чилтә мәнхән. 3) Йоҗ йөминәт, җул көхәрхән пәни Сәвсә икинә войәң сарт похәл'т лөхтилә вәйәли. 4) Сәвсә ики мәнәм пырнә Әлвәнә Сәвсә ики сарт похәл'т нух лихәли пәни лөхтил ос ыл лоҗахән.

5) Сәвсә ики йоҗ ләҗамалаты, сарт похл'әллә көч җанәмтәтә, сарт похәл'т әнтим кийәтәт. 6) Сәвсә ики Әлвәйә кәнчилкәтәхән пәни кистә җат охтынә. 7) Әлвә войәң сарт похә ливмәләти, похл'әл кәчәх йәхәхән. 8) Сәвсә икинә көрлөх арымтәсы пәни ыл тәлсәтә. 9) Әлвә төхы питмәләти, нир вейхәл тәләл пәрә пәнәтә пәни нөрәхтәхән. 10) Сәвсә икинә нюхләҗәты. 11) Әлвә йуҗа нух җунтахән. 12) Йоҗа җунтахән пәни Сәвсә ики төләл лиҗкилтә.

13) Сәвсә ики йоҗпа нөрәхтәхән. 14) Йоҗән әллә ләйәм лөхытә пәни Әлвәйәпә мәнәхән. 15) Төх мәнмәлнә, Әлвә җәта төт амәсвәл. 16) Сәвсә икинә тю йуҗ ләйәмнә йоҗымәтә.

17) Әлвә лөхә тю көл атвәл: «Төх лөхә, –мәттә, – мә тамынт сәрняң вәх нал кәссәм». 18) Сәвсә ики төл нух лөхәтәхән, Әлвәнә төләл пәрә сәмты җучмы. 19) Сәвсә ики семхән тәләл пәрнә ләҗасахән. 20) Сәвсә ики лиймәл силә рәкәтәстә пәни семхәл төхы нисәтәкәстә. 21) Тютох Әлвә ыл лөкәс пәни нөрәхтәс. 22) Сәвсә ики амәсмал тәхыйа төхпә җытьәс. 23) Вер әйнам пәнчас.

Диктант 3

Перевод

Дед Сывсы и Альвы

(1) Дед Сывсы и Альвы жили вместе. (2) Однажды они рыбу добывать поехали. (3) Вернувшись домой, сварили рыбу и жирные щучьи потроха дед

Сывсы взял себе. (4) Когда дед Сывсы вышел, Альва съел щучьи потроха деда Сывсы и сам спрятался.

(5) Когда дед Сывсы вернулся домой, и стал искать щучьи потроха, то щучьих потрохов не оказалось. (6) Стал дед Сывсы искать Альву и нашел его на крыше дома. (7) От жирных щучьих потрохов (букв.: съев жирные щучьи потроха) у Альвы разболелся живот. (8) Дед Сывсы схватил его за ноги и стащил вниз. (9) Освободившись, Альва насыпал полные голенища пеплу и убежал. (10) Дед Сывсы погнался за ним. (11) Альва залез на дерево. (12) Залез на дерево и оттуда подразнивает деда Сывсы.

(13) Дед Сывсы побежал домой. (14) Дома наточил большой топор и пошел к Альве. (15) Когда туда пришел, Альва все еще сидит на том месте. (16) Дед Сывсы ударил топором по этому дереву.

(17) Альва ему так говорит: «Посмотри сюда, – говорит, – я вот какую золотую дробинку нашел». (18) Дед Сывсы взглянул тут наверх, а Альва высыпал оттуда (сверху) золу прямо ему в лицо. (19) Деду Сывсы полные глаза золы набилось. (20) Дед Сывсы отбросил прочь свой топор и стал протирать себе глаза. (21) В это время Альва спрыгнул вниз и побежал. (22) Дед Сывсы где сидел, там и остался. (23) Все, дело было закончено.

Диктант 4

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Нухпа мәнәм отәт

Лүк Пай...ә эсә мәнхәлт. Ләвәт җо...әл ләх кәләлт. Түю пырнә этил...ки төх йәлиләхәл, түю кәл а...вәл:

– Титәхынә мэтә мәч л...ләң тәхы кытән....әвәл.

Әтил кытӕхӕн, ӕй...ӕкӕ мӕти йӕхихӕн. Томыл кӕ.. вӕхлы, лӕх тюты ех...хӕн.

– Мӕ тӕ вор...хӕ ӕнтӕ мӕ....лӕм.

Алӕн лӕйа лӕх... ӕнтӕ пӕхм...нтӕлӕхӕлт. Алӕн мӕти ни...ӕлнӕ лик...р нирапӕтӕ, ӕнтӕ мастӕ олв...нхӕ лӕлхӕлти. Ликӕр кӕч ну...па мӕнтӕ кӕрхӕл, к...нӕ ликӕр пӕчӕх тохы йӕхы...хӕлы. Иппи ика тют...ӕхынӕ лальвӕл. Кӕкӕ йӕх...хӕн. Тют тӕхы йахнӕ ва...лы Пӕхӕл пухӕл. Тют Пугйук п...нӕлнӕ.

(Л.Е. Кунина)

Диктант 4

Нухпа мӕнӕм отӕт

Лук Пӕйнӕ ӕсӕ мӕнхӕлт. Лӕвӕт кӕтӕл лӕх кӕлӕлт. Тют пырнӕ ӕтилыки тӕх йӕлилӕхӕл, тют кӕл атвӕл:

– Титӕхынӕ мӕтӕ мӕч лилӕн тӕхы кытӕнтӕвӕл.

Әтил кытӕхӕн, ӕйсӕкӕ мӕти йӕхихӕн. Томыл кӕч вӕхлы, лӕх тюты ехихӕн.

– Мӕ тӕ ворӕх ӕнтӕ мӕнлӕм.

Алӕн лӕйа лӕхӕ ӕнтӕ пӕхмӕнтӕлӕхӕлт. Алӕн мӕти ниӕлнӕ ликӕр нирапӕтӕ, ӕнтӕ мастӕ олвынхӕ лӕлхӕлти. Ликӕр кӕч нухпа мӕнтӕ кӕрхӕл, кунӕ ликӕр пӕчӕх тохы йӕхымхӕлы. Иппи ика тютӕхынӕ лальвӕл. Кӕкӕ йӕхӕхӕн. Тют тӕхы йахнӕ вахлы Пӕхӕл пухӕл. Тют Пугйук пӕнӕлнӕ.

(Л.Е. Кунина)

Диктант 4

Перевод

В небо ушедшие

(Когда-то одна семья жила в Глухарином бору). Из Глухариного бора семья уехала (вверх в небо). Семь дней их было видно. (Один только старший брат остался на земле).

Позже, старший брат приходил на то место, (где они жили). (Когда он приходил туда), рассказывал (людям):

– Сказано, что (человек) всегда место для вечной жизни ищет. (Они хотели вечно в небесах жить).

Старший брат остался (на земле), потому что был уже старый. Те звали его, упрашивали.

Он им говорит.

– Я отсюда в другое место не поеду.

Поначалу они (братья) не обиделись на него. Но его жена сложила на нарты всевозможную старую обувь, нагроутила ненужное тряпьё. Нарты не могут подняться вверх. Тогда мужчина (один из братьев) отрубил заднюю часть нарты.

И до сегодняшнего дня (эта часть нарты) там же стоит. Камнем она стала. Это место люди называют «Место (селение) полозьев нарты». Возле поселка Путюх оно находится.

(Л.Е. Кунина)

Диктант 5

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Р. Ругин

Өрөсйөнү

(1) Өй жотөл Ляди эп...лна сөхмөт өрөс чәхик....тәс. (2) Илән лөх сөх....эт өрөс әнтә чәхи....әл, көч қохән сахрәң өрә....йәнү лөхили.....әхәл.

(3) Лин р....тна мөлән қанға утә кәт....лсөхән. (4) Чәмпәлелә мухты ун'сә....ән пәни лөқа ник выхәл...әхән. (5) Әрки сөхмә йу...этох сэм нә...их кәләхән.

(6) Купья әймәтә йу....а қохләс пәни в....н' вәлјә көтәлнә нин'чә....тәс. (7) Сөхмә лыйвә ...ыхәмтәс пәни ...ахәлнә Лядияпа чөчс...тә.

(8) – Пәх, ләхә....әи, мөхөсәхы сөхмә л....йвә пәхләс. (9) Виллә л...к пөки. (10) Типпә-т...ппә пақәнвәл. (11) Йәм ләт ...рәс чәхит....

(12) – Ыәм эв...стәки, титәнтә! – ня...мимәс Ляди, номәхс...ләмын, мөхәсәхы лөхатәм өрәс илә...тәвәл.

(13) Әпыл охәр с...рә йух кәсәс пәни т...нтәх кәр чомҗ...мсәтә. (14) Пәнипәси кә...и йәңҗ пасҗә...әтәс.

(15) – Тә титә! В...р мәнәкәтәс! – Купьятәс пәни йух пәрҗ... айлоха витрә а...тәс. (16) Перәх сөхмәтәтәоләм көхлөх пәни п...тали йөрәс.

(17) – Ит ос сүңкнәән'хәмтәхла. (18) Мәрәмл мохн'ыла! (19) Мәрәмпә кә...һән, мөхөлән көхәл тә...әләки, – әллә витрәйәәми. (20) Мә ос тимәхәлнә җоҳә...ылләм, оч кәстә җ...йләм.

(21) Ляди пән...әм мөх охты... Ләвсәҗт...с пәни тохы торәмвәх лөхәтәйәҗ...тәс. (22) Мосҗонә тө...әкнәм мөх сәм лә...әлвәл, ос өрәсйәңҗ көхл...ха сөйәң с...йна тьорәхвәл: "кап -кап-кап"...

(Перевод М.А. Прасиной)

Диктант 5

Р. Ругин

Өрәсйәңҗ

(1) Әй җотәл Ляди әпылна сөхмәт өрәс чәхикәтәс. (2) Илән лөх сөхмәт өрәс әнтә чәхихәл, көч җоҳән сахрән өрәсйәңҗ лөхилилөхәл.

(3) Лин рытна мөлән җанҗа утә кәтәлсәхән. (4) Чәмпәл пелә мухты ун'сәхән пәни лөҗа ник выхәлсәхән. (5) Әрки сөхмә йухәтох сәм нәхих кәләхән.

(6) Купья әймәтә йуха җоҳләс пәни вән' вәлә көтәлнә нин'чәхтәс. (7) Сөхмә лыйвә тыхәмтәс пәни лахәлнә Лядияпа чөчсәтә.

(8) – Пәх, ләхәтәи, мөхәсәхы сөхмә лыйвә пәхләс. (9) Виллә лөк пөки. (10) Типпә-типпә паҗәнвәл. (11) Йәм ләт өрәс чәхитә.

(12) – Ыәм эвәстәки, титәнтә! – нялмимәс Ляди, номәхсыләмын, мөхәсәхы лөх патәм өрәс иләхтәвәл.

(13) Әпыл охәр сәрә йух кәсәс пәни төнтәх кәр чомҗымсәтә. (14) Пәнипәси кәли йәңҗ пасҗәҗәтәс.

(15) – Тә титә! Вер мәнәкәтәс! – Купья атәс пәни йух пәрҗа әйләҗа витрә амтәс. (16) Перәх сөхмәтәтә җоләм көхлөх пәни путали йөрәс.

(17) – Ит ос сүнкнә җән'хәмтәхла. (18) Мәрәм әл мохн'ыла! (19) Мәрәмпә кәснән, мөхөлән көхәл тәләләки, – әллә витрәйә ләми. (20) Мә ос тим мәхәлнә җоҳәлылләм, оч кәстә җойләм.

(21) Ляди пәнтәм мәх охтыя ләвсәҗтәс пәни тохы торәмвәх лөхәтәйәҗәтәс. (22) Мосҗонә төләкнәм мәх сәм лөхәлвәл, ос өрәсйәнҗ көхлөҗа сөйән сөйнә тьорәхвәл: "кап -кап-кап"...

(Перевод М.А. Прасиной)

Диктант 5

Перевод

Березовый сок

(1) В один из дней Ляди с отцом занялся сбором березового сока. (2) Раньше он березовый сок не собирал, хотя сладким березовым соком лакомился давно.

(3) Они остановились на небольшой лодке у обрывистого берега. (4) Перевалили через крутой холм и спустились к небольшому заливику. (5) В глазах забелело от множества стройных берез.

(6) Купья подошел к одному из деревьев и дотянулся рукой до ближайшей ветки. (7) Сорвал почку и протянул ее Ляди на раскрытой ладони.

(8) – Смотри, сынок, как березовая почка набухла. (9) Словно глухариный зоб. (10) Вот-вот лопнет! (11) Самое время цедить сок.

(12) – Ох и вкусно будет! – облизнулся Ляди, предвкушая, как он глотнет прохладного сока.

(13) Отец выбрал высокое крепкое дерево и сделал на коре надрез. (14) Сейчас же показались прозрачные капли.

(15) – Ого! Дело пойдет! – сказал Купья и пристроил к стволу небольшое ведерко. (16) К другим березам привязали три алюминиевые кружки и котелок.

(17) – А теперь посиди на солнышке, погрейся. (18) Только не дремли! (19) Как только заметишь, что какая-то из посудин полна, – сливай в большое ведро. (20) А я вокруг поброжу, чагу хочу найти.

(21) Ляди прилег на сухую землю и стал смотреть в голубое весеннее небо. (22) Неподалеку тихо журчал ручеек, и березовый сок, стекая в кружки, вторил ему звонким «кап-кап-кап»..

Диктант 6

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

Өкөм Юконда қанәңнә

(1) Тәхтан м...қ вахәлтә ики қ...лас. (2) Әллә нахрәң ...ыхәлт н...хлал әрки нахәрнә ылә...а нүхтәтәт. (3) Воро...тнә – төльәк...ки.

(4) Мәрәм тәрәм ...әртә ләхәв ләңкит, сой вар...алит пәни өкөм п...хтә ләркив чән'чәң вайхәлит кәтьәркит пәс...нтәвәлт. (5) Пөкит пәни н...хәрт пырнә сух...алитәла әлл...ләл. (6) Пә қотәл ...атлыләвәл. (7) Ватнә ...х лывтәт сәх...әтәтох, пайтох, сыхәлтәтох ыл тә...алатәт. (8) Тиминт қо...әлнә нахәрт лых...оҳ сүйнати ыл көр...хиләвәлт (9) Ньәңиқы...нә қырха чәхил...тә, пәнәнә ос тәх...нә нәмән терьләтә. (10) Пырн.. ос тәхә қанңа ымәлм...н войәң нах...р сэмәт пәсывә...т.

(11) Вәртә у...ы мәрәт йәм...х йәсәт. (12) Тим-том м...хәлнә қәлт...т вәртә улы мөр...т, виллә қәнтәх қ...н'чә.

(13) Эм...әртнә, йөхән'ә, у...ынә лонтә-вәскәт, та...хәт, қөтңәт лимин кө...әхвәлт. (14) Том мәхпә ләхә...тыләти. (15) Мәхи тәхымнә в...лтамнә, тим-том в...йәх сәй сәм...мә мустыхән, әң...қа көтлам-көрләм к...чә тәхы әнтә с...твәл. (16) Сәм...м лул...әнывәл... (17) Қәнтәх им...м лулпән...т мә нәмса...а йөвә...т.

М.П. Вахрушева «На берегу Малой Юконды»
Перевод на ваховский диалект Каткалевой Т.Ф.,

Диктант 6

Өкөм Юконда қанәңнә

(1) Тәхтаң моқ вахәлтә ики қәлас. (2) Әллә нахрәң лыхәлт нөхлал әрки нахәрнә ыләпа нүхтәтәт. (3) Воронтнә – төльәкәки.

(4) Мәрәм тәрәм вәртә ләхәв ләңкит, сой варвалит пәни өкөм пәхтә ләркив чән'чәң вайхәлит кәтьәркит пәсәнтәвәлт. (5) Пөкит пәни нахәрт пырнә сүхмәлитәла әлләләл. (6) Пә қотәл ватлыләвәл. (7) Ватнә юх лывтәт сөхмәтәтох, пайтох, сыхәлтәтох ыл тәхәлатәт. (8) Тиминт қотәлнә нахәрт лыхәлох сүйнәти ыл көрәхиләвәлт. (9) Ньәңиқыинә қырға чәхиләтә, пәнәнә ос тәхәнә нәмән терләтә. (10) Пырнә ос тәхә қанға ымәлмын войәң нахәр сәмәт пәсывәлт.

(11) Вәртә улы мәрәт йәмәх йәсәт. (12) Тим-том мөхәлнә қәлтәт вәртә улы мәрәт, виллә қәнтәх қән'чә.

(13) Әмтәртнә, йөхән'ә, урынә лонтә-вәскәт, тархәт, қәтнәт лимин кәтәхвәлт. (14) Том мөхпә ләхәлтыләти. (15) Мөхи тәхымнә вәлтамнә, тим-том вайәх сәй сәмәмә мустыхән, әчәңа кәтләм-көрләм кәчә тәхы әнтә сәтвәл. (16) Сәмәм лулпәнәвәл... (17) Қәнтәх имим лулпәнәт мә нәмсама йөвәлт.

М.П. Вахрушева «На берегу Малой Юконды»

Перевод на ваховский диалект Каткалевой Т.Ф.,

Хохлянкиной Ж.А., Хохлянкиной О.А.

Диктант 6

Перевод

На берегу Малой Юконды

(1) Вот уже и конец августа. (2) Великаны-кедры под тяжестью

созревающих шишек всё ниже и ниже склоняют свои пушистые ветви. (3) А в лесу – тишина... (4) Только запасливые рыжехвостые белки, серые птицы ронжи да маленькие зверьки бурундуки с полосатыми спинками лущат шишки. (5) И таскают кедровые орехи в гнёзда и потайные норки. (6) В иные дни налетает ветер. (7) Он срывает листья с берёзок, осин и тальников. (8) В такие дни кедровые шишки с гулом падают на землю. (9) Дети собирают их в кошелки, а то и прямо в подола своих рубашонок и, чтобы очистить их от липкой серы, варят в котле или жарят на раскалённых углях костра. (10) А затем, подложив калачиком под себя ноги, садятся в кружок и щёлкают орехи, извлекая оттуда жирные янтарные ядрышки.

(11) Потемнели отяжелевшие гроздья брусники. (12) То там, то тут они запестрели в бору ярким цветным ковром, похожим на замысловатый мансийский орнамент.

(13) В кустах возле озёр, речек и курей всё ещё по-летнему заливаются птицы, крикают утки, гогочут гуси, курлычут журавли и плачут лебеди. (14) В другие края собираются.

(15) Дыхание родного края, его многоголосые звуки наполняют моё сердце радостью, и исчезает усталость в руках и в ногах! (16) А сердце поёт... (17) Мансийские мотивы и слова замечательных песен моей бабушки сами собой приходят на память.

(М.П. Вахрушева)